

A 1883/presidiet

Käsittelijä Puheenjohtajisto

Puheenjohtajiston mietintö, joka koskee

jäsenehdotusta

Pohjoismaiden kriisivalmiuden vahvistamisesta

Ehdotus

Puheenjohtajisto ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajamaan pääministeri kutsuu välittömästi vakavan kriisin puhjettua Pohjoismaiden pääministerit neuvonpitoon tarkastelemaan ajankohtaista tilannetta ja sen perusteella arvioimaan edellytyksiä Pohjoismaiden viranomaisten tiiviille yhteistyölle.

että pääministerien on tiedotettava toisilleen vähintään vuorokauden varoitustajalla niistä toimista, joiden arvioidaan vaikuttavan pohjoismaiseen naapurimaahan, sen väestöön tai yleisesti ottaen pohjoismaiseen yhteistyöhön – esimerkiksi maahantulorajoituksista.

että pohjoismaisia valmiusyksiköitä vahvistetaan siten, että nykyisiä pohjoismaisia verkostoja ja laitoksia laajennetaan ja vahvistetaan niin, että ne tehokkaasti kattavat valmiusyhteistyön ja kriisinhallinnan.

että kriisivalmius ja yhteiskuntaturvallisuus otetaan virallisesti osaksi Pohjoismaiden ministerineuvoston toimintaa.

Taustaa

Vapaa Pohjola on ehdottanut, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että perustetaan Pohjoismaiden pääministereiden neuvonpitoryhmä, jonka Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajamaan pääministeri kutsuu koolle välittömästi vakavan kriisin puhjettua tarkastelemaan ajankohtaista tilannetta ja sen perusteella arvioimaan Pohjoismaiden viranomaisten tiiviin yhteistyön edellytyksiä. Jos edellytykset todetaan, kriisivalmiuskomitea tarttuu ohjaksiin ja koordinoi ja ohjaa

maiden välistä yhteistyötä. Jos edellytyksiä ei ole, pääministerien on vähintäänkin tiedotettava toisilleen niistä toimista, joiden arvioidaan vaikuttavan pohjoismaiseen naapurimaahan, sen väestöön tai yleisesti ottaen pohjoismaiseen yhteistyöhön – esimerkiksi maahantulorajoituksista.

että perustetaan pääministerien kanslioiden alaisuudessa toimiva pohjoismainen kriisivalmiuskomitea. Kaikille Pohjoismaille on tärkeää, että kriisivalmiuskomitean merkitystä ja keskeistä roolia tuetaan kytkemällä se suoraan maiden tärkeimpään ministeriöön. Samalla korostetaan myös sitä, etteivät pohjoismaiset asiat ole ”ulkopoliittisia tai eurooppalaisia”, vaan tärkeitä maiden kansallisten intressien kannalta. Kriisivalmiuskomitean tulee toimia Pohjoismaissa pääministereiden kansliapäälliköiden alaisuudessa.

että Pohjoismaiden yhteistyöministerien vastualueet siirretään pääministerien kanslioille, jolloin pohjoismaiset kysymykset saavat paljon enemmän poliittista ja hallinnollista painoarvoa kuin tähän mennessä.

Jäsenehdotuksen ensimmäinen käsittely oli teemaistunnossa 29. kesäkuuta 2021 ja toinen puheenjohtajistossa 7. syyskuuta 2021.

Valiokunnan näkemykset

Puheenjohtajisto pitää jäsenehdotuksen tarkoitusta hyvänä, mutta toivoo terävöittämissä tietyiltä osin. Sen vuoksi puheenjohtajisto on tehnyt päivitetyn päätösehdotuksen, ja lisäksi Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille Pohjoismaiden ministerineuvoston sijaan, sillä jäsenehdotuksessa on kyse Pohjoismaiden pääministereistä, joilla ei ole omaa virallista ministerineuvostoa Pohjoismaiden ministerineuvostossa.

Puheenjohtajisto päätti siksi kokouksessaan 7. syyskuuta 2021, että ehdotuksen otsikko muutetaan muotoon ”Jäsenehdotus Pohjoismaiden kriisivalmiuden vahvistamisesta”.

Puheenjohtajisto katsoo, että vakavassa kriisitilanteessa Pohjoismaiden pääministerien välillä tulee olla vakiintunut käytäntö neuvonpidosta, jota johtaa puheenjohtajaan pääministerin kanslia.

Puheenjohtajiston mielestä Pohjoismaiden pääministerien kanslioiden edustajista koostuva kriisivalmiuskomitea voi kuitenkin olla liian muodollinen ja jäykkä organisaatio ja työtehtävät voivat olla liian laajat tai erikoistuneet. Sen vuoksi puheenjohtajisto ehdottaa, että pohjoismaisia valmiusyksiköitä vahvistetaan siten, että nykyisiä pohjoismaisia verkostoja ja laitoksia laajennetaan ja vahvistetaan niin, että ne tehokkaasti kattavat valmiusyhteistyön ja kriisinhallinnan.

Samasta syystä puheenjohtajisto katsoo, ettei pohjoismaisten yhteistyöministerien vastualueita tule siirtää pääministerien kanslioille, vaan kriisivalmius ja yhteiskuntaturvallisuus tulee sisällyttää virallisesti Pohjoismaiden ministerineuvoston työhön,

esimerkiksi sosiaali-, ympäristö-, liikenne- ja terveysaloille. Pohjoismaiden pääministerillä on jo yleisvastuu pohjoismaisesta yhteistyöstä, mutta käytännössä yhteistyövastuu on delegoitu pohjoismaisille yhteistyöministerielle (MR-SAM) ja pohjoismaiselle yhteistyötyökomitealle (NSK), joka huolehtii Pohjoismaiden hallitusten yhteistyön päivittäisestä koordinoinnista.

Pohjolassa 7. syyskuuta.2021

Annette Lind (S)

Aron Emilsson (SD)

Bertel Haarder (V)

Christian Juhl (EL)

Erkki Tuomioja (sd.)

Gunilla Carlsson (S)

Hans Wallmark (M)

Jouni Ovaska (kesk.)

Linda Ylivainio (C)

Martin Kolberg (A)

Michael Tetzschner (H)

Wille Rydman (kok.)